

Fekete Ádám – Nyitrai Tamás

A hazai vállalati szektor tapasztalatai a járvány második hullámának kezdetén

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) kiemelt feladatként kezeli a koronavírus-járvány okozta válság makrogazdasági hatásainak elemzését és a gazdaság újraindulásának támogatását. Az aktuális helyzetkép, valamint célzott és hatékony intézkedések kialakítása érdekében a jegybank 2020-ban mindeddig három alkalommal végzett online kérdőíves felmérést a hazai vállalatok körében. A márciusban végzett első felmérés eredményei rámutattak, hogy a válság a magyar vállalati szektort rövid távú extrém sokkhatásként érte, melynek hatásai jelentősen mérséklődtek a júniusi felmérés eredményei szerint. Szeptember végi eredményeink arra utalnak, hogy a járvány őszi hulláma a nyáron megkezdődött kilábalási folyamatot várhatóan lassítani fogja. Továbbra is az látszik, hogy a Növekedési Hitelprogramban (NHP) résztvevő vállalkozások ellenállóbbak a válságnak.

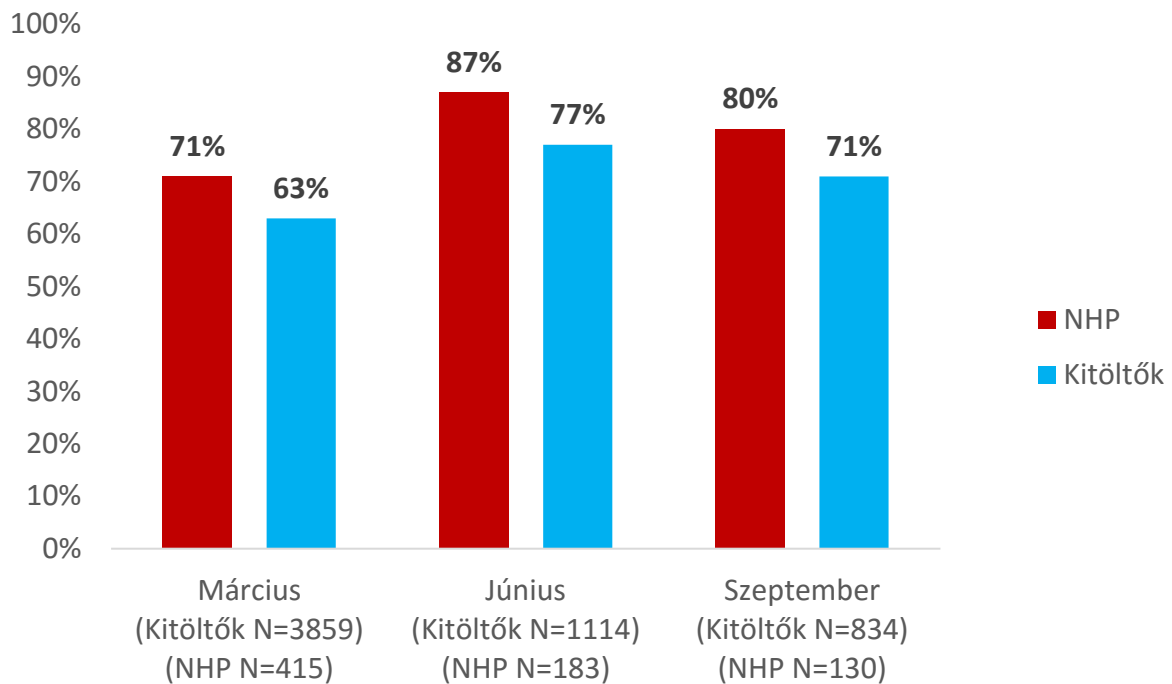
Az MNB online felmérésében szeptemberben több mint 830 vállalat vett részt, amelyek elérésben az ágazati érdekképviseltek és a kereskedelmi bankok segítettek. A kérdések 5 fő területet vizsgáltak: a kereslet változásait, a beszállítói láncban tapasztalt fennakadásokat, a foglalkoztatással és beruházással kapcsolatos terveket, a likviditási helyzetet és a Növekedési Hitelprogramban részt vevő vállalkozásokat.

A szeptemberi felmérésben döntően (96 százalék) a mikro-, kis- és középvállalati szektor vett részt. A kitöltők mintegy 60 százaléka mikro vállalkozás volt. A kis, közép és nagyvállalatok 23, 12, illetve 4 százalékos arányban képviseltették magukat. A felmérésekben résztvevők mintegy háromnegyede a szolgáltató szektorban működik, az ipar és a mezőgazdaság aránya 22, illetve 4 százalék volt. A válaszadók fele a közép-magyarországi régióban működik, harmada dunántúli, 17 százalékuk pedig az Alföld és Észak nagyrégióban működik.

I. Elhúzódó kilábalás, rendeződő beszállítói láncok

A júniusi felmérésben tapasztalt 77 százalékról szeptember végére 71 százalékra csökkent a válaszadók átlagos árbevétele a válság előtti szinthez viszonyítva. A szeptemberi érték ugyan elmarad a júniusi eredménytől, ugyanakkor 8 százalékponttal meghaladja a március végén tapasztalt értéket (1. ábra).

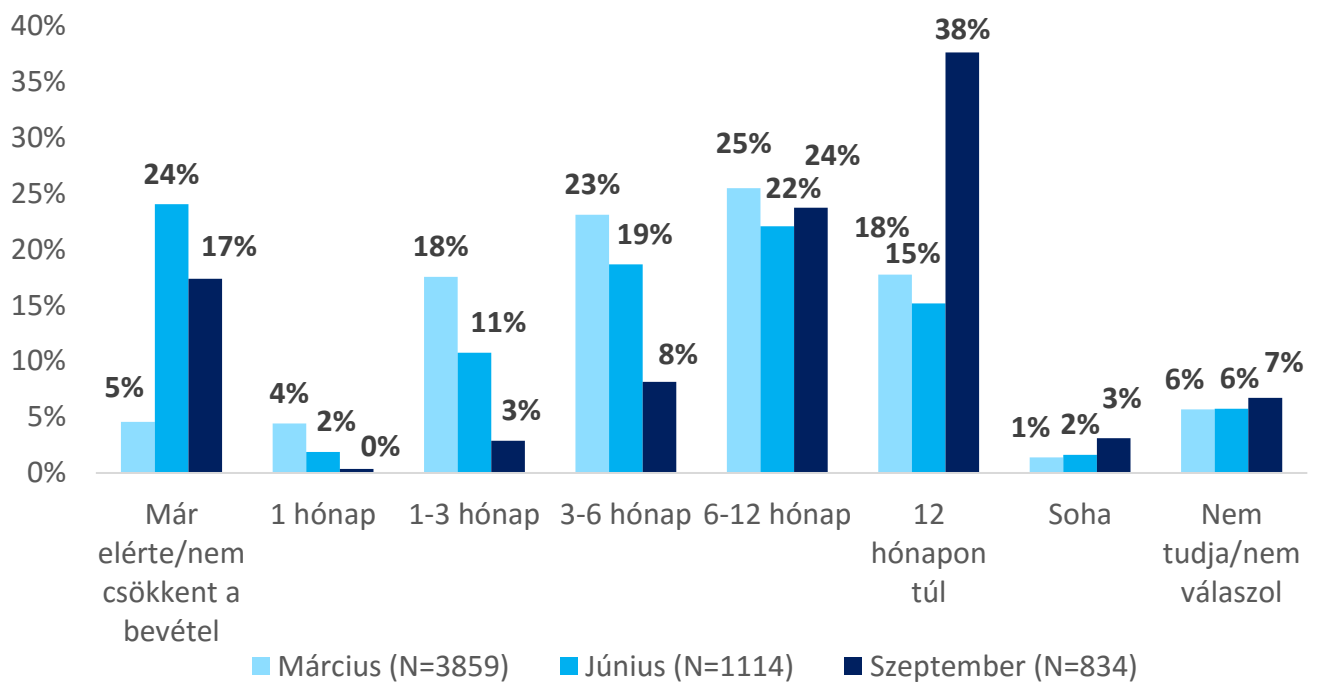
**1. ábra: A válaszadók átlagos árbevételi szintje a kitöltés időpontjában
(válság előtti szint=100)**

Forrás: saját szerkesztés a felmérésben kapott válaszok alapján

A kilábalási folyamat elhúzódására utal, hogy a júniusi 37 százalékhoz képest szeptemberben 62 százalék volt azok aránya, akik szerint legalább fél év szükséges ahhoz, hogy bevételük újra elérje a válság előtti szintet (2. ábra). A bevétel növelését a kitöltők 61 százaléka (júniusban 55 százalék) számára a kereslet hiánya akadályozza, ugyanakkor a júniusi 24 százalékról szeptemberre 43 százalékra nőtt azok aránya, akik a korlátozó intézkedéseket jelölték meg a bevétel növelését akadályozó tényezők közt.

2. ábra: A válság előtti árbevételi szint újbóli elérésének várható ideje a kitöltők körében

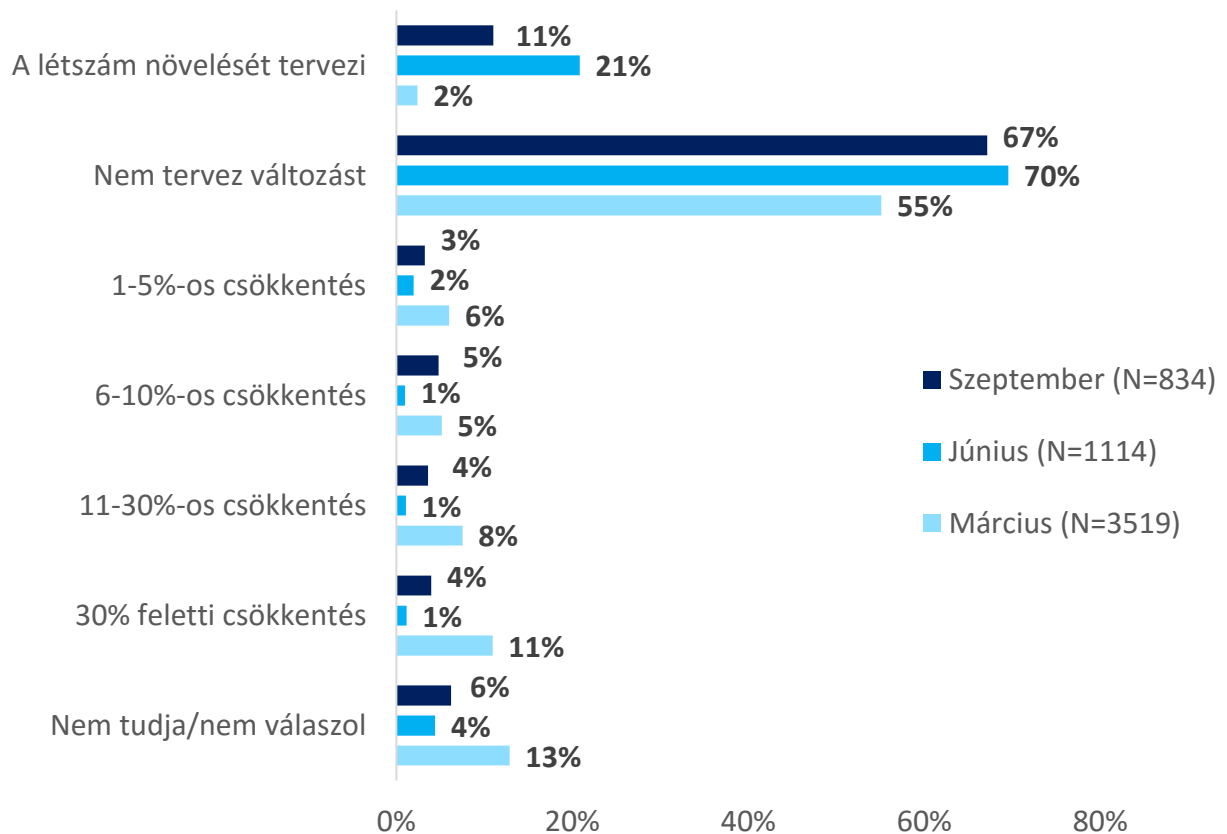
Forrás: saját szerkesztés a felmérésben kapott válaszok alapján

Szeptemberben a válaszadók 16 százaléka tapasztalt fennakadásokat a beszállítókkal kapcsolatban, ami kismértékben kedvezőbb a júniusi eredménynél (19 százalék), ugyanakkor jelentős csökkenés a márciusi 63 százalékhoz képest. A beszállítók miatti leállások 41 százaléka 2 hétnél hosszabb, ami szinte megegyezik a júniusi szinttel (42 százalék), ám jóval kedvezőbb a márciusi helyzetenél (58 százalék).

II. Foglalkoztatás, beruházási szándék

A júniusi 95 százalékról 91 százalékra csökkent a kitöltők által foglalkoztatottak létszáma a járvány előtti sinthez képest. Az átlagos bérszint a szeptemberi válaszadók körében a válság előtti érték 94 százalékának felelt meg. A negyedéven belül létszám bővítést tervezők aránya a júniusi 21 százalékról szeptemberre 11 százalékra csökkent, miközben a leépítést tervezőké a júniusi 5 százalékról 16 százalékra nőtt a legutóbbi felmérésben. Ennek ellenére utóbbi 14 százalékponttal alacsonyabb a márciusi aránynál (3. ábra).

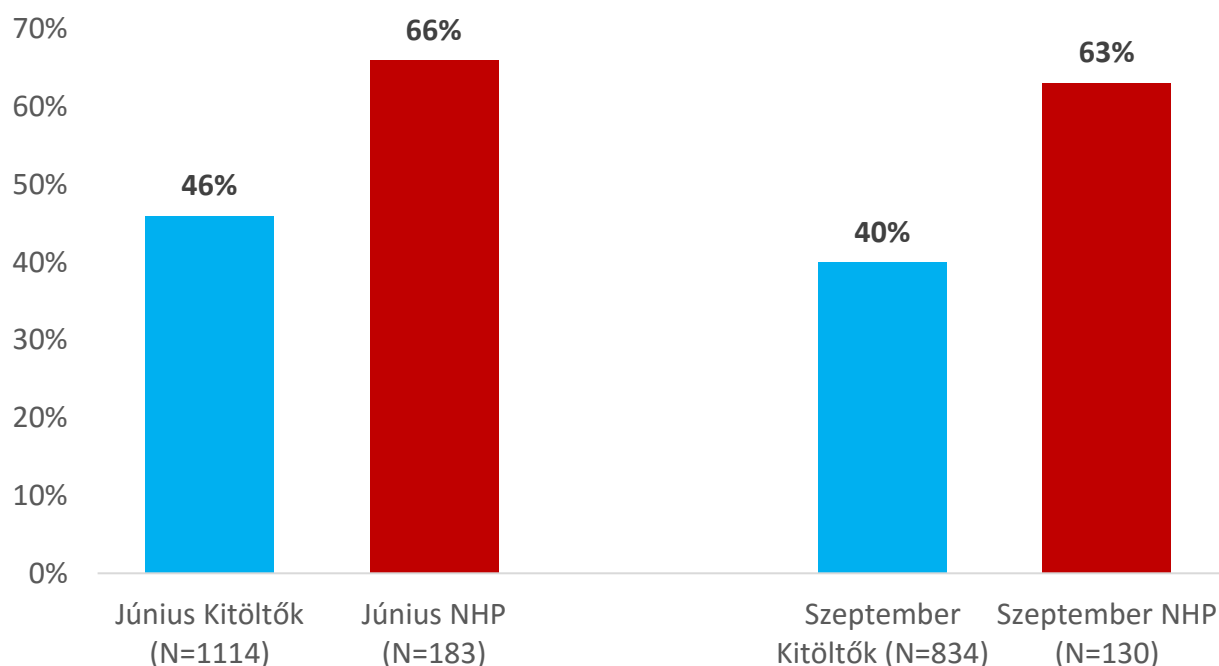
3. ábra: Létszámváltoztatásra vonatkozó tervek a következő negyedévben a kitöltők körében

Forrás: saját szerkesztés a felmérésben kapott válaszok alapján

A júniusi 46 százalékról szeptemberre 40 százalékra csökkent a beruházást tervezők aránya (4. ábra) A júniusi felméréshez hasonlóan szeptemberben is a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat területén terveznek a legnagyobb arányban (63 százalék) beruházásokat, a legalacsonyabb beruházási kedv az ingatlanügyletek (23 százalék) és a művészet, szórakoztatás, szabadidő (26 százalék) ágazatokban mutatkozott a szeptemberi felmérést kitöltők körében. A feldolgozóiparban és az építőiparban működő vállalatok egyaránt 51-51 százalékos beruházási hajlandóságot jeleztek, ami júniusban még 55, illetve 58 százalék volt.

4. ábra: A beruházást tervező válaszadók aránya

Forrás: saját szerkesztés a felmérésben kapott válaszok alapján

A járvány miatt a válaszadók 54 százaléka tapasztalt likviditási problémát, ami 14 százalékponttal meghaladja a júniusi értéket. Ennek ellenére a válaszadók 52 százaléka vélte úgy, hogy 1 hónapnál tovább is fenn tudná tartani fizetőképességét, ha a bevételei a tavaszihoz hasonló mértékben csökkennének. A márciusinál 14 százalékponttal magasabb érték arra utal, hogy a járvány második hulláma már felkészültebben érte a vállalatokat, mint tavasszal.

III. Az NHP-s hitellel rendelkezők ellenállóbbak a válsággal szemben és növekedést terveznek

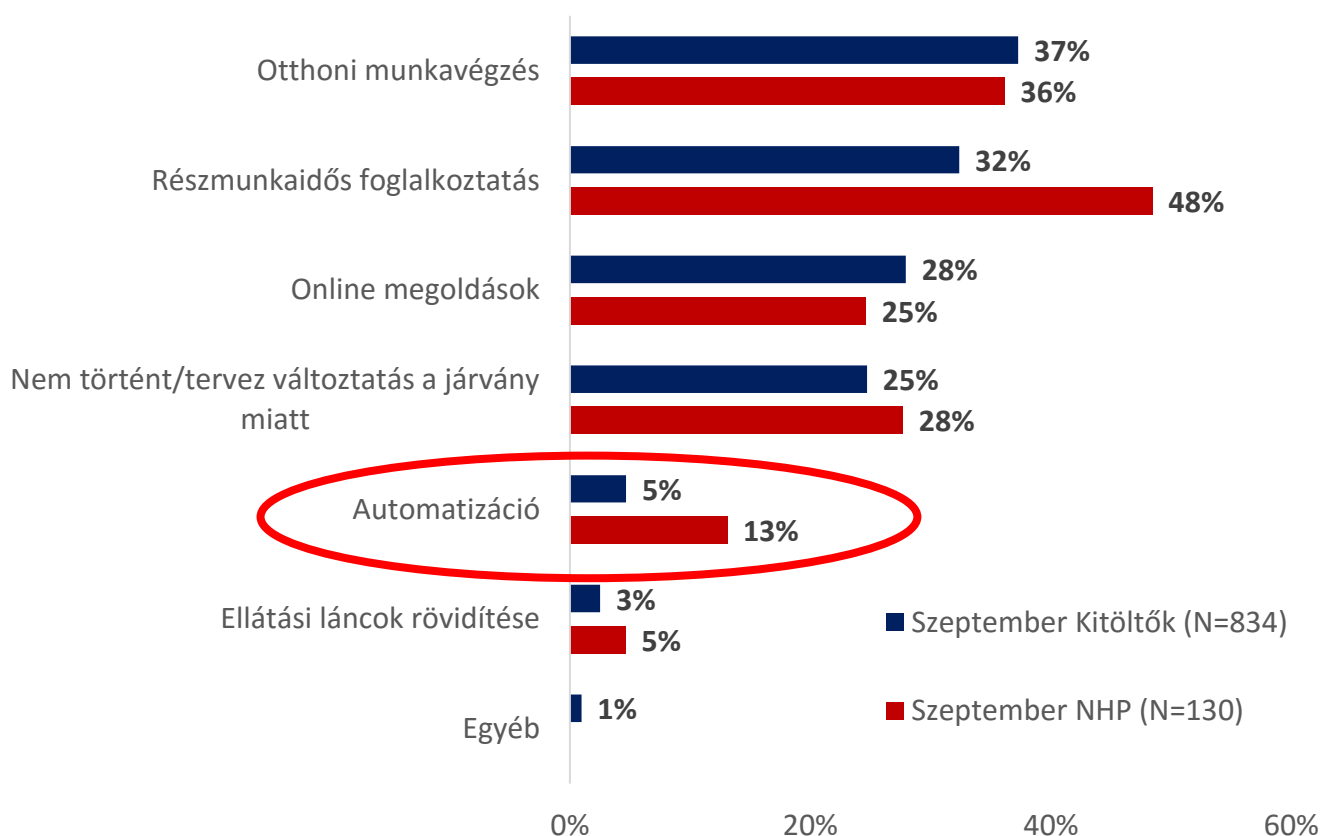
A Növekedési Hitelprogram eddigi szakaszaiban forráshoz jutó vállalatok válasza a júniusi felméréshez hasonlóan alacsonyabb sérülékenységet tükröznek az NHP-s hitellel nem rendelkezőknél. Az NHP körbe tartozó válaszadók átlagos árbevétele a járvány előtti szint 80 százalékának felelt meg szeptemberben, 9 százalékponttal meghaladva a kitöltők összességénél tapasztalt értéket (1. ábra).

Az NHP körbe tartozó válaszadók átlagos bérszintje a járvány előtti érték 96 százalékának felel meg, ami a szeptemberi felmérést kitöltők átlagánál 2 százalékponttal

magasabb. Az NHP adósok körében a létszám növelését tervezők aránya 15 százalék, ami 4 százalékponttal nagyobb a kitöltők egészére kapott eredményénél.

Az idei évben beruházást tervezők aránya az NHP-körben 63 százalék, ami 23 százalékponttal haladja meg a felmérésben résztvevők átlagát (4. ábra). A járvány következtében a termelési folyamat automatizálását a válaszadók teljes körében tapasztalt 5 százalékos aránnyal szemben a Növekedési Hitelprogramokban résztvevő kitöltők 13 százaléka tervezi (5. ábra). Az NHP-ügyfelek 31 százaléka a járvány előtt tervezett összegben tervez beruházni, ami 14 százalékponttal magasabb a kitöltők egészére jellemző átlagnál.

5. ábra: A válság miatt bevezetett/tervezett intézkedések a kitöltők körében

Forrás: saját szerkesztés a felmérésben kapott válaszok alapján

A fenti eredmények arra utalnak, hogy az NHP körbe tartozó vállalatok nagyobb arányban próbálnak a válsághelyzetből lehetőséget teremteni azáltal, hogy a termelési folyamat automatizálása érdekében terveznek beruházásokat. Ez az előremutató hozzáállás a hatékonyság növelésével versenyelőnyt biztosíthat a járvány utáni időszakban és hozzájárulhat a magyar gazdaság versenyképességi fordulatának felgyorsításához.

„Szerkesztett formában megjelent a Portfolio.hu oldalon 2020. november 7-én.”